

Munnleg próf: Henta einstak- lega vel í fjölþættu námsmati

Ljósmynd: Kristinn Ingvarsson

Gunnar Óskarsson, lektor við Viðskiptafræðideild á Félagsvísindasviði Háskóla Íslands

Med aukinni áherslu á fjölþætt námsmat hefur vægi lokaprófa farið minnkandi, jafnvel niður fyrir 50% í einstaka námskeiðum. Í slíkum tilfellum hafa aðrar leiðir verið nýttar til að meta námsárangur nemenda, svo sem í einstaklings- og hópverkefnum, þátttöku í umræðu, tímaverkefnum og jafnvel skyndiprófum. Það getur því verið óþarfi að leggja jafnframt viðamikil skriflegt próf fyrir nemendur sem algengt er að taki um þrjár klukkustundir. Í slíkum tilfellum geta munnleg próf hentað vel í flóru námsmatsaðferðanna (Bridges, 1999). Undirritaður hefur nýtt sér munnleg próf með góðum árangri í nokkrum námskeiðum í meistaranámi í viðskiptafræði. Reynslan sýnir að nemendur koma almennt vel undirbúnir fyrir prófin og þau reyna mikið á þekkingu og færni þeirra. Í viðtölum við nokkra nemendur hefur komið fram að þeir þora ekki að taka áhættuna að geta ekki svarað spurningunni sem þeir draga og mæta því undirbúnir.

Sú framkvæmd sem ég hef oftast stuðst við í munnlegum prófum er að láta nemandann draga eina spurningu og fær hann fimmtán til tuttugu mínútur til að undirbúa svarið, bókarlaust. Yfirsetufólk frá prófaskrifstofu er á staðnum til að fylgjast með að farið sé að settum reglum. Nemandinn kemur síðan inn í prófstofuna, afhendir kennara og prófdómara spurninguna sem hann dró og svarar henni.

Kennari og prófdómari spyrja nemandann síðan um aðra þætti tengda spurningunni, t.d. um tengingu efnisins við dæmisögu, lesefni námskeiðsins eða annað þar sem nemandinn þarf að beita þekkingu á viðfangsefninu og ólíkum þáttum í námskeiðinu. Síðan hefur reynst vel að vera með einhvern konfektmola í lok prófsins sem tengist öðrum þáttum í námsefninu. Þannig er hægt að prófa þekkingu nemandans á breiðari grundvelli en einungis spurningunni sem hann dró. Nemandinn fær yfirleitt tíu til fimmtán mínútur til að svara og færa rök fyrir máli sínu og kennarinn og prófdómari fimm mínútur til að gefa einkunn áður en næsti nemandi kemur inn. Þegar allir nemendur hafa lokið prófinu fara kennari og prófdómari sameiginlega yfir einkunnir allra nemendanna til að sannreyna að samræmi sé milli einkunna og árangurs nemenda. Með þessum hætti gefst tækifæri til að meta færni nemandans í nokkrum þáttum tengdum ólíkum hæfniviðmiðum, svo sem minni, þekkingu, gagnrýninni hugsun og að beita þekkingu í raunadæðum. Þar að auki reynir á getu nemandans til að beita þekkingunni án sérstaks undirbúnings, líkt og hann mun væntanlega standa frammi fyrir í starfi og getur verið mikilvægur þáttur í færni nemenda (Bohn, 2015). Meðal annarra kosta munnlegra prófa má nefna að þau reyna á færni nemenda í tjáningu og samskiptum (Bridges, 1999), taka stuttan tíma fyrir nemandann og kennari

lýkur einkunnagjöf strax að loknu prófi. Færa má rök fyrir því að munnleg próf henti síður í mjög stórum námskeiðum, til dæmis með 100 nemendum eða fleiri, þar sem það leiðir til mikils álags á bæði kennara og prófdómara. Prófið tæki þá 25 til 33 klukkustundir samfellt og gæti tekið heila viku í framkvæmd.

Rétt er að hafa í huga, að þrátt fyrir að hér sé fjallað um munnleg próf og vísað í tilteknar aðstæður þar sem þau gætu hentað, er ekki verið að gera þeim hærra undir höfði en skriflegum prófum. Markmiðið er að setja í stuttu máli fram dæmi um aðferð við framkvæmd munnlegra prófa og ræða mögulega kosti þeirra. Notkun munnlegra prófa þarf ekki að takmarkast við námskeið með fjölþættu námsmati. Þó má færa rök fyrir því að þau henti ekki eins vel í námskeiðum sem eru með 100% lokapróf, en þau eru reyndar stöðugt sjaldgæfari í háskólanámi nú til dags.

Heimildir

- Bridges, S. (1999). Oral case exams in marketing: Enhancing and evaluating communication and problem-solving skills. *Marketing Education Review*, 9(3), 25–30. <https://doi.org/10.1080/10528008.1999.11488681>
- Bohn, H. (2015). Assessing spoken EFL without a common rating scale: Norwegian EFL teachers' conceptions of construct. *SAGE Open*, 5(4). <https://doi.org/10.1177/2158244015621956>